

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Barbora Valešová

Název práce: ANTROPOOGICKÝ VÝZKUM GENDERU V LÉKAŘSTVÍ

Vedoucí práce:

PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE *(uvedte, do jaké míry byl naplněn):*

Cílem předkládané práce bylo zjistit vnímání genderu v lékařství, resp. jak je gender uchopován jednotlivými aktéry v profesích v oblasti lékařství a jak se gender projevuje v praxi. Barbora Valešová zvládla svůj první terénní výzkum a podařilo se jí prokázat genderový řád v lékařství. Práci považují za zdařilou a konstatují, že cíl práce byl s úspěchem dosažen.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ *(náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):*

Studentka nejprve v teoretické části pojednává o kategorii genderu a jeho historii. Zde správně pojímá gender jako důsledek socializace a nikoli jako biologickou danost. Spolu s Karsten a Wharton naznačuje hlavní rysy genderových stereotypů. Tyto stereotypy pak vstupují do dělby práce a jednotlivá zaměstnání se tak stávají genderově zbarvená jako maskulinní a feminní. Autorka dále postupuje k působení kategorie genderu na pracovním trhu, které se zřetelně projevuje již na úrovni vzdělávání dle oborů a zastoupení žen klesá na postgraduálním stupni. Ke klasickým dilematům v uplatnění žen patří rozpor vlastní kariéry a rodiny. Dále pojednává o nerovnosti a genderové segregaci na trhu práce v jistých profesích. Zde představuje model vertikálního a horizontálního generového řádu, tedy jak je praktikováno rozložení genderu podle pozic v hierarchii vertikálně a podle oborů horizontálně a představuje pojem „duální pracovní trh“ (s. 10). Ukazuje, jak pracovní trh reprodukuje genderové stereotypy a zakládá nerovnosti (platová nerovnost a tzv. skleněný strop).

V dalším postupu se studentka zaměřuje specifitěji na problém generového řádu v lékařství. Zde pracuje s tezí, že některé pozice jsou chápány dominantně jako mužské či ženské a muži či ženy jsou při překročení těchto prahů feminizováni či maskulinizováni. V této části studentka podniká drobný exkurz k historii lékařské profese jako domény mužů a středního ošetřujícího personálu jako domény žen. Dále se zaměřuje na obecný obsah lékařské profese dnes. Z hlediska genderu pak poukazuje na určitou androcentricnost této profese, respektive jednotlivých oborů. Podle stávajících výzkumů genderu je lékařská profese v současnosti zřetelně více feminizována, ovšem gender se reprodukuje v jednotlivých oborech (např. chirurgie jako doména mužů a pediatrie jako doména žen). Na základě výzkumů jiných badatelů na toto téma studentka konstatuje, že ačkoli mezi absolventy převažují ženy, na vedoucích pozicích v praxi převažují muži (s. 17). Výzkumy zaměřené na střední zdravotnické profese jsou v současné době, s ohledem na povahu péče, chápány jako ženské, což působí sémantické potíže, když tuto pozici zaujímá muž. Valešová do své teoretické stavby zahrnuje též vztah nerovnosti mezi sestrou a lékařem a sestrou a lékařkou, který má genderové zbarvení.

Ve vlastní výzkumné části studentka představuje hypotézu výzkumu týkající se pravidelnosti obsazování pracovních pozic z hlediska genderu. Metodou jí byl kvalitativní terénní výzkum na třech klinikách za využití polostrukturovaných rozhovorů orientovaných na gender. Valešová dále představuje genderově příznačné výroky u jednotlivých respondentek a respondentů. Z rozhovorů vyplývá, že sami aktéři reprodukují genderový řád. Interpretace rozhovorů mohly být umístěny spíše do příloh. Na místě je však sumarizace výsledků podle jednotlivých oborů lékařství, a pozoruhodné jsou závěry, které předkládá, tedy, že ortopedie, je spíše mužská, na psychiatrii převažují ženy a na gynekologii muži. Výsledky výzkumu jsou zpracované odpovídajícím způsobem a jsou doplněny tabulkami s kvantitativními údaji o zastoupení mužů a žen, které potvrzují předem stanovenou hypotézu.

Ze shrnutí výzkumu je zřejmé, že aktéři nevidí pravidelnost v dosazování zdravotnického personálu, ačkoli z rozhovorů vyplývá, že reprodukují genderové stereotypy v podobě stanovování typicky mužských a typicky ženských vlastností a místy (avšak nikoli zpravidla) též konstatují maskulinizaci ženských a feminizaci mužských aktérů zastávajících opačnou pozici. Výzkum pak prokázal pravidelnosti v horizontálním i vertikálním řádu. Samotný závěr práce konstatuje, že aktéři jsou si vědomi genderového síta při obsazování vyšších prestižnějších pozic i vzhledem k umístění v rámci jednotlivých oborů.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Jazykový projev je bez závad, věty jsou srozumitelně formulované. Práce je logicky členěna na teoretickou část a vlastní výzkum. Nakládání s citacemi je korektní. Drobnou chybou je užívání velké litery při opakované citaci v odkazech na konci věty či užívání dvojitých uvozovek uvnitř citací. Seznam literatury, který odkazuje na četné a využitě zdroje, je vypracován řádně a konzistentně dodržuje zvolenou normu. Absentující tečka za zkratkou editorů je prominutelným detailem. Tabulky jsou zpracovány úpravně. Přílohy vhodně doplňují text. Za zajímavé a poněkud nevyužitě považuji tabulky v příloze 2 a 3, které na základě výzkumu vypovídají o vlastnostech připisovaných mužům a ženám. Po formální stránce práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Předloženou bakalářskou práci hodnotím velmi kladně. Studentka aktivně uchopila zvolené téma a samostatně podnikla vlastní výzkum, který dotáhla do zdárného konce. Její zjištění jsou relevantní a vstupní hypotézu se podařilo prokázat. Proto ji jednoznačně doporučuji k obhajobě.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Prosím, zda by studentka mohla zodpovědět následující dotazy:

Jaký je váš názor na nerovnost ve fyzické síle mezi mužem a ženou? Je dána biologicky nebo je to součástí genderové normy?

Jaký důvod nacházíte v silnějším dopadu rodinného života na kariéru lékařky, spíše než na kariéru lékaře?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborné, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Předloženou bakalářskou práci Barbory Valešové navrhuji hodnotit známkou výborné.

Datum: 22. 5. 2012

Podpis: Michal Tošner

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Barbora Valešová

Název práce: Antropologický výzkum tenderu v lékařství

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě):

Mgr. Lucie Hošková

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Autorka si klade za cíl zjistit: „jak a kým jsou nejčastěji obsazovány pracovní pozice zdravotnického personálu s ohledem na gender“. Autorka dále uvádí, že se pokusí „potvrdit či vyvrátit hypotézu, že existuje určitá pravidelnost v dosazování zdravotnických pracovníků na určité pracovní pozice“. Dále chce zjistit: „jak na tuto hypotézu nahlíží zdravotní personál, popřípadě proč tato pravidelnost existuje a čím je způsobena a zohlednit vztahy mezi zdravotnickým personálem navzájem“ (str. 24). Vzhledem k povaze výzkumu, který autorka realizovala, je celý cíl práce dle mého názoru špatně postavený. Smyslem kvalitativního výzkumu není potvrzovat či vyvracet hypotézy. Téma nabízí důležitější a palčivější výzkumné otázky, které si však autorka práce neklade či na ně explicitně neodpovídá (možné příčiny a faktory, které je ovlivňují, jsou pro autorku druhořadé). Samotný cíl práce byl dle mého názoru naplněn jen částečně (viz komentáře níže).

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Předkládaná práce působí jako „šitá horkou jehlou“. Teoretická část nezohledňuje všechna klíčová relevantní témata související s genderem – př. genderová struktura, genderová dělba práce, genderové role atd. To samé platí i pro další téma týkající se participace žen v pracovní a rodinné sféře. V obou případech práce opomíjí řadu významných zdrojů a autorů (West, Zimmermann; Harding; Hakim atd.) Design výzkumu a jeho provedení považují za „nedotažené“, samotná analýza je značně poddimenzovaná a také chaoticky uspořádaná. Dochází k častému opakování informace. Autorka se stále snaží shrnout svá zjištění. Místo aby šla do hloubky, neustále se točí v kruhu.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce obsahuje řadu gramatických chyb (především ve větné interpunkci) a kostrbatých vět. Grafická úprava práce není jednotná (odsazení, mezery). Citace a odkazy na literaturu mají ustálenou podobu. Přílohy jsou adekvátní a přehledné.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Celá bakalářská práce působí velmi neuspořádaně a zmatečně. Problémový je již samotný cíl práce a postupy mající vést k jeho naplnění. Metoda a analýza nejsou dostatečně popsány – čtenář se dozvídá, že autorka bude provádět polostrukturované rozhovory a nezáživné pozorování. Dále se dozvídáme o získání kvantitativních dat, které však pravděpodobně sloužily pouze k vytvoření přehledových tabulek (str. 24). Rovněž kapitola *Interpretace výsledků kvalitativního šetření* je pouhým přehledem a popisem výpovědí a názorů jednotlivých respondentů. Samotná analýza absentuje. Náznak analýzy pak nacházíme v kapitole *Sumarizace výsledků kvalitativního šetření*. Dále autorka předkládá tabulky s reálným počtem a stavem zaměstnanců na jednotlivých pozicích, které dle autorky *v některých případech potvrzují mínění respondentů, jindy je tomu naopak*. Následuje *Shrnutí* mapující provedení výzkum a *Závěr*, který je výtahem ze *Shrnutí*. Hlavním „zjištěním“ je fakt, že: „respondenti vnímají pravidelnost v obsazování prestižních vyšších pozic muži“ (str.45). Autorka dále shrnuje panující stereotypy a práci uzavírá zjištěním, že „genderové stereotypy v lékařství přetrvávají“ (str. 45). Práce má nenachází nové vztahy mezi jednotlivými kategoriemi, neobjasňuje produkci a reprodukci stereotypů. Dle mého názoru lze z tématu vytěžit více.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Jaké tři hlavní roviny můžeme nalézt v rámci genderové struktury?
2. Na straně 8 vznášíte otázku s ohledem na nižší počet žen s doktorským titulem oproti mužům: „Mohla platit hypotéza, že ženy se spokojí pouze s bakalářským či magisterským titulem na rozdíl od mužů, kteří usilují o ještě vyšší vzdělání?“ Dokázala byste na Vaši otázku odpovědět jinak než skrze nižší aspirace žen?
3. Jak výkon lékařského povolání ovlivňuje podobu maskulinity a feminity? Dochází k jejich transformaci či redefinici? Charakterizujte blíže.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Práci navrhuji hodnotit známkou dobře.

Datum: 21.5.2012

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Průběh obhajoby bakalářské práce:

Téma práce: Antropologický vzhledu genderu v lékařství

Vedoucí práce: PhDr. Michal TOŠNER, Ph.D.

Opolka práce: Mgr. Lucie HOŠKOVÁ

Průběh obhajoby: Komise představila posudky na předkládaném bakalářském práci.

Studentka zodpověděla otázky položené v posudcích. Dr. Hirt položil otázku na spojení psychiatrie s ženským genderem. Doc. Lozoviuk položil otázku na okolnosti tělesného vzhledu.

Otázky byly zodpovězeny.
Obhajoba byla úspěšná.

Členové zkušební komise:

Mgr. Tomáš Hirt, Ph.D.

PhDr. Tereza Zíková, Ph.D.

RNDr. Vladimír Blažek, CSc.

Doc. Petr Lozoviuk, Ph.D.

PhDr. Linda Piknerová

PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.

Klasifikace: *výborně*

Datum obhajoby: 1. června 2012

podpis zkoušejícího